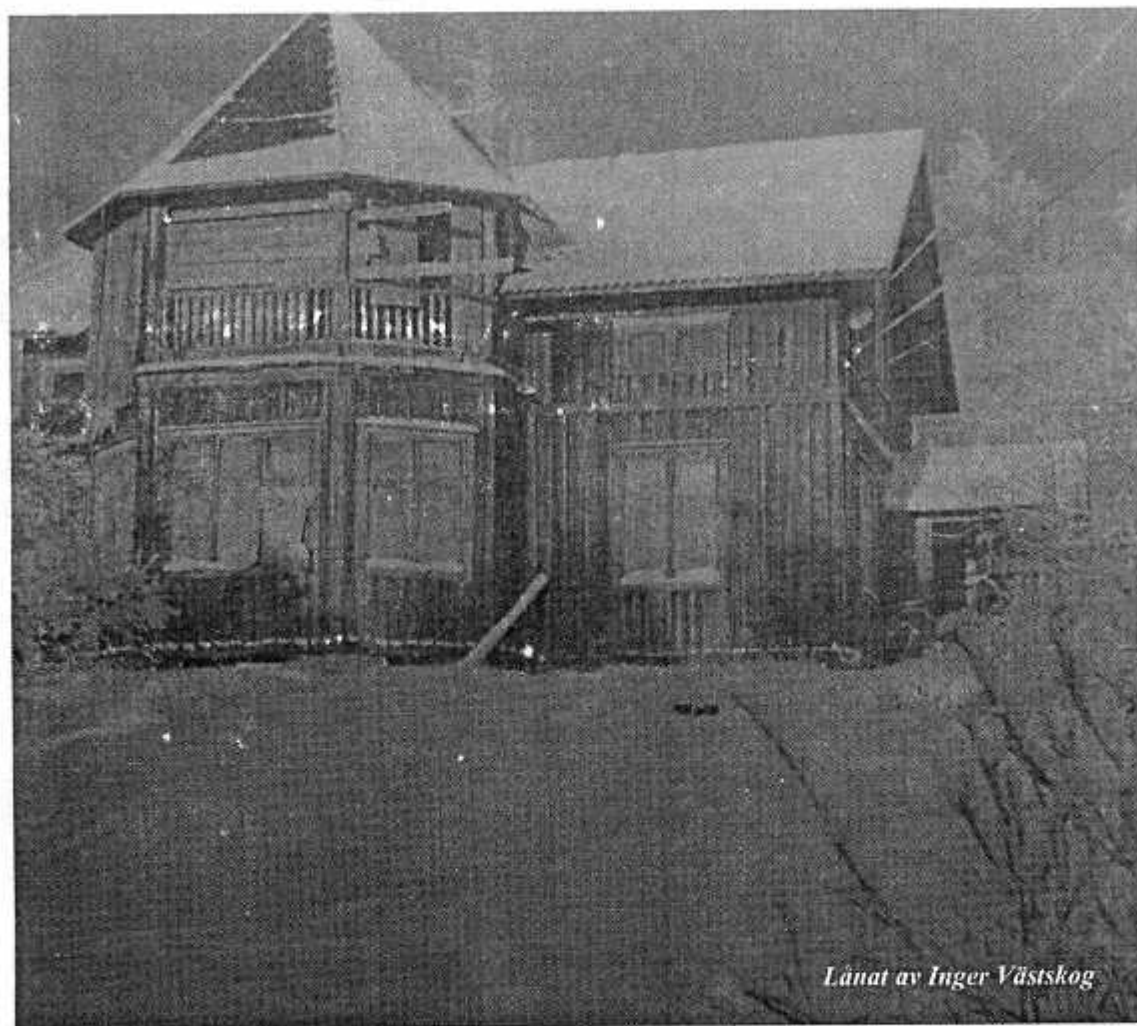

Nåsvargen

Årgång 16 nr.2, utkommer med två nr. per år juni & dec.
Dec. 2009 NÅS HEMBYGDSFÖRENING PRIS 30 KR.

Lånat av Inger Västskog

"Tornvillan" vid övre Näveråsen i vinterskrud
Bilden är från 1970-talet. Men utseendet liknar
Den ursprungliga stugan ifrån sena 1600-talet.

För allmän kännedom !

Utdrag ur.....

Gunnar Tysks minnesfonds stadgar.

Fonden har bildats genom insamling från allmänheten med anledning av Gunnar Tysks bortgång 1976-01-14

Ändamål: Avkastningen skall gå till ändamål som främjar hembygdskulturen i Nås.

Förvaltare: Fonden förvaltas av Nås Hembygds-förenings styrelse vilken har efter infodran av yttrande från en representant för Gunnar Tysks anförvanter besluta om till vem eller vad fondens avkastning skall gå.

Utdelning: Utdelningen sker när förvaltaren så bestämmer, dock högst en gång per år.

*Sekreterare och Kassör för fonden är
N-E Jons Tel. 0281/30556 och
pg. 4401600-4 Gunnar Tysks minnesfond*

Källa till Nås Finnmark

(Nås Finnmarker av Henry Matsson)

Nåsvargen

Ansvarig utgivare

Nils-Erik Jons tel.30556

Utges 2 nr/år juni-dec
Lösnr. pris 30 kr.

Mellanborg 208 78053 Nås
ne.jons@hotmail.com

Annonsritare Rålg Päär

Nås Hembygdsförening

Ordinarie ledamöter

Ordf. Nils-Erik Jons

Sekr. Stugfogde. Lennart Blixt

Arkivarie. Gunilla Ehnström

V. Ordf. Magasinsfogde. Bengt Axel Ehnström

Fäbodfogde. Thorsten Eirydh

Serveringsansvarig. Carin Hermansson

Utställningsansvarig. Vicky Airey

Suppleanter

Kassör. Marianne Flodin

Willy Gustafsson Ledamot

Ingvar Rosén Ledamot

Byns Mats Larsson Ledamot

Kerstin Söderman Ledamot

Distributör av "Nåsvargen"

Head Gunnar Larsson

O. B. S. Rättelse

Från förra numret av Nåsvargen måste jag rätta till ett par fel som blev upptäckta efter publiceringen av Nåsvargen.

Från Smens i Kölaråsen står att "Sme Herberts systerson är den som vistas på stället mesta tiden"

Det skall vara...

Sme Herberts Sambos son son
som vistas på stället mesta tiden.

Och Under Nås Finnmark rörande "Hinkberget. eller Hindersfallet."

Det är nog enbart Alderberget som även kallades Hindersfallet. Fast Hindersfallet låg mellan dessa båda finnställen

Jag får be om överseende på detta !

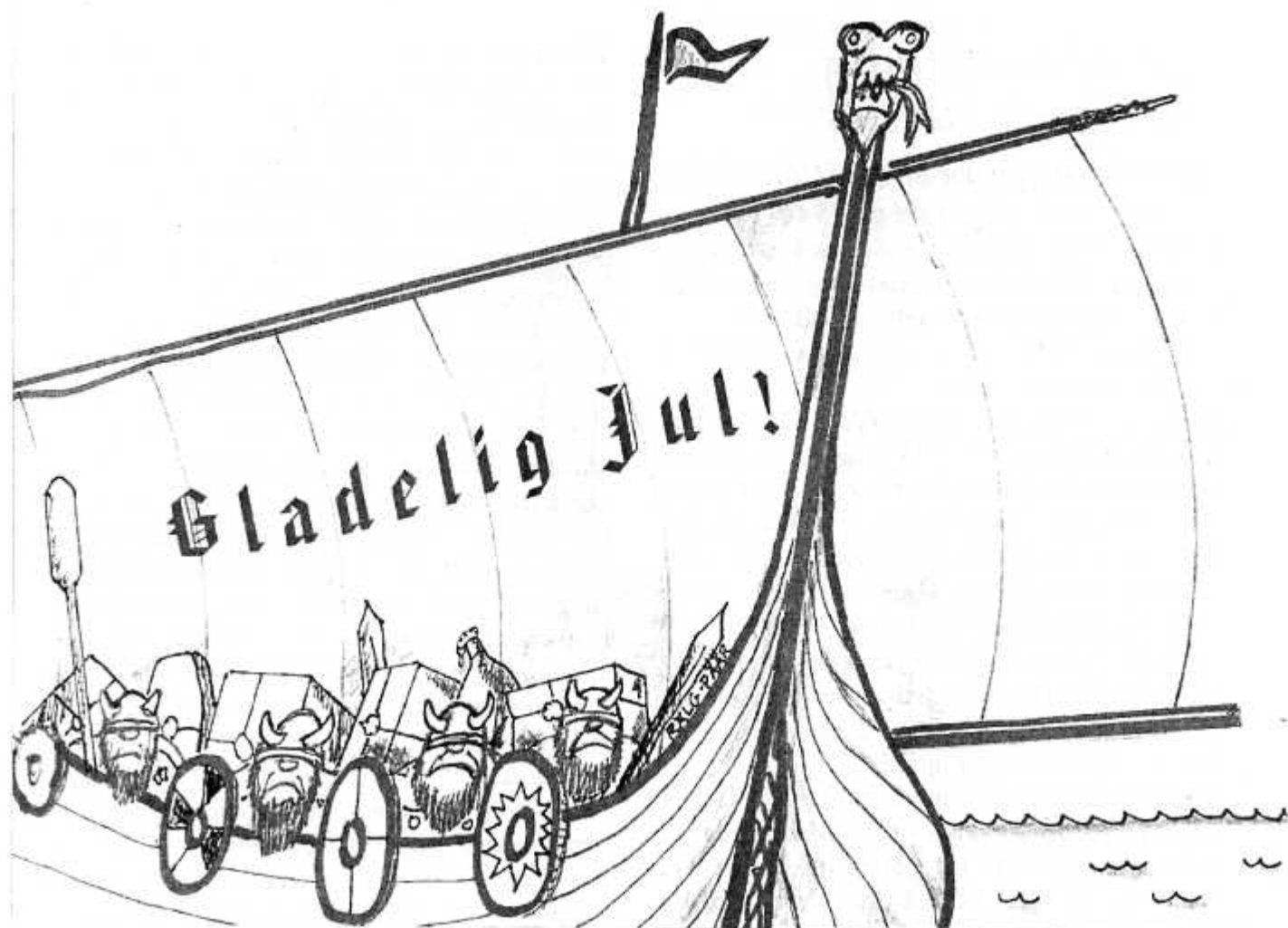
N-E Jons

VI HAR DÄCKEN
MED RÄTT MÖNSTER
-DJUP..!

VI TESTAR DAGLIGEN!!!

DÄCKTEAM

24 DYGNET RUNT SERVICE
Västerdala Däck & Service AB
0281-130 90

Våra förfäder Vikingarna
fick under stora vedermödor hämta sin julmat
och sina julklappar med båt från fjärran län-
der, nu finns vi.....

Välkommen !!!

NÅS SERVICECENTER
TEL. 0281-302 19

Linframställning från frö till Linnetyg

Lin odlades ganska mycket från seklets början och till slutet av 1940-talet.

Eftersom min farmor *Jons Kari* sysslade ganska mycket med Lin beredning så förekom allehanda linberedningsdetaljer i vårt hem.

I början av 1990-talet så anordnades i Järna en lin-berednings kurs med "Cleo" Titelman som ledare med 6 damer och jag Nils-Erik som enda manliga deltagare. Mitt intresse för lin fanns kvar sedan min far berättade om farmors intresse för linhantering och om hur de odlade lin och skickade till Hälsingland för beredning av vissa moment. Jag tror det var främst skäktning vilket de hade som rationell hantering i Hälsingland.

I alla fall hamnade jag i denna kurs och jag gav då förslag att vi kunde så linet hemma vid mig och följa linets växande fram till skörd för vidare bearbetning till färdig Lintråd.

Sagt blev gjort, vi sådde på en åkerbit av ca 1 ar-s yta en dag i början av maj, sedan var det att beskåda linets växande och följa det genom blomning och tills det sedan gick i knopp och ändrade färg efter mognaden, under tiden hade vi teoretisk genomgång av alla kommande hanteringar så att vi sedan med bättre kunskaper kunde utföra varje fortsatt moment när skörden sedan skett. Vi hade nästa moment "Skörden" på Linäkern först sedan Linet mognat, med undantag av att vi överblickade blomningen och mognaden vid flera tillfällen innan skörden.

Skörden gick så till att Linplantan med ca en mängd av en näve med linsjälkar rotrycks åt gången och knöts som en kärve och lades korsvis på ett torrt underlag eller antingen så hässjas kärven mellan två stänger med en halva av kärven på varsin sida av stängerna där de skulle sitta och torka (mogna).

Efter mognaden så väntar rötningen, men före rötningen så repar man av knopparna i en linrepa (linkam) där man satt två personer. En på var sida om kammen och man växelvis slog linkvasten genom repan. "Rötningen" kan dels ske som landrötning när linplantorna läggs ut som en matta på en välklippt gräsåker i ca. 3 veckor, eller Vattenrötning som förr skedde i Lingröpper som de grävde upp i ett kärr el. liknande, eller som i vårt fall så placerade vi alla linplantorna i en tunna med ljummet vatten.

Rötningen utföres för att man frigör linfibern från höljet eller skalet och det visar sig om man tar upp en planta och låter den torka och bryter den så skall höljet släppa från fibern som då skall brista, då är rötningen klar.

När rötningen är utförd så skall höljet frigöras från lintrådarna och flera av dessa moment kallas **bråkning**, men innan bråkningen så bör linet vara extremt torrt och bästa sättet är att lägga in det i en torrbastu "tösstugu" och värma upp det och ta ut det för bearbetning när det är varmt och torrt och den metod de först använde var **klubbningen** som knäckte fibern mellan en sågtandad kubbe och mot en lika sågtandad klubba, innan bråkan och därefter skäktningen, men det förekom även att man kunde gå på Bråkan direkt en detalj som man klämde fiberkvasten mellan två ribbor och en motsvarande kam som klämde kvasten omlott samtidigt som man utförde upprepade moment och samtidigt drog linkvasten ur bråkan, ytterliggare ett moment som man använde sig av i Nås sedan gammalt var "Råto" en form av samma princip som bråkan men en vikning av fibern mellan ett järn som man nöp ihop mellan två järnbitar i änden på en dryg meterlång stav och samtidigt drog ur linkvasten så att skävorna avlägsnades, en ganska komplicerad procedur.

Nästa moment var sedan **skäktningen** när man rensade ur skävorna med en skäktniv där man hängde linkvasten över en skäktstol och slog genom linkvasten med skäktniven upprepade gånger tills linet var i det närmaste rent från skävor, så man fick linet att se ut som en vacker hårtjäst.

Vid större linberedningsverksamheter som ex. Växbo i Hälsingland förekom det skäkt maskin med vingar på ett hjul som snurrade av vatten-tillförseln via ett vattenhjul och upp till ett roterade hjul med vingar som vid en bänk snurrade nära ett anhall, där man fick linet skäktat i princip lika som man slog skäktniven på en lika vass skäktstols kam.

Efter skäktningen var det **Häcklan** som kom till användning, en spikförsedd bräda med ca 1 cm mellan spikarna till en 2 dm rund och vass cylindrisk disk där lintjästen skulle kamas genom tills den var som en nykammad ungmö.

Sedan var det dags att ta fram spinnrocken och spinna det häcklade linet till lingarn.

Fortsättning nästa sida.

Detta var vad de föremål som vi övade på under kursen. Men innan vi provade på vävningen så företog vi en studieresa till Linspinneriet i Växbo utanför Bollnäs i Hälsingland och besökte även det gamla Lintahantverksmuséet, där vi fick massor av erfarenhet att ta med oss hem. Vi hämtade även upp Hemsöjdskonsulent Liv Trotsig i Falun som också följde med oss på resan.

Jag som var ägare av körkort för buss fick äran att hyra en buss till denna resa och skjutsa dessa lintahantverkare och även andra intresserade som fick medfölja för att fylla upp bussen.

En väldigt lärorik upplevelse som jag som enda icke kvinnliga deltagare fick medverka i och samtidigt få göra denna utflykt till just Växbo i Linlandskapet Hälsingland.

N-E Jons

När skönheten kom till byn.

Ännu ett skolminne har dykt upp.

När jag gick i sjätte klass berättade lärarinnan en dag att det skulle komma en ny elev, ända från Amerika, som vi sa då.

Vi var naturligtvis nyfikna. Hans pappa som härstammade från Näs, hade emigrerat i unga år, bildat familj och skulle nu återvända till färdelandet. Det var den yngste sonen som skulle börja i vår klass.

Oj, va spännande, han hade ju litet annan modell på sina kläder, särskilt mössan tyckte vi var väldigt stilig (häftig eller tuff skulle man ha sagt idag).

När skoldagen var slut och vi vandrade hemåt gick vi för det mesta i sällskap, för min del blev det alla från Tyna, Heden och Malmsta.

Nu slumpades det så att nykomlingen bodde på Heden, så han kom i vårt gäng, vilken lycka!

En eftermiddag när vi var på hemväg, började min väninna gnabbas med pojkarna. Plötsligt säger nykomlingen åt henne "Monkey". Så småningom återställdes ordningen och alla gick hem till sitt. Jag grubblade över detta ord. Tänk om det betydde någonting gulligt, avundsjukan låg på lur, men på kvällen kom jag på att en grannflicka nyss hade kommit hem från Amerika. "Jag går och frågar henne tänkte jag". Sagt och gjort, hon fick höra hela händelseförloppet och fick sig ett gott skratt. Hon talade om att "Monkey" betydde Apa.

Jag kunde somna lungt den kvällen.

Sjö Anna

...potatisen som alltid
ligger på toppen..

Bröderna Olérs AB.

Nederborg Näs

Telefon 0281-30261

Nås-Oslo – tur och retur

Ungdomslogen 776 Vårens Norge-resa

RAD 1 frv. Ingmar Berglund, Dopp Ragnar, Alrikes Britt, Dopp Kari, Stig Johansson, Inge Holpers, Ulla Gustavsson, Byns Bengt, Rune Skantz, Tåppjons Erik, Olers Sven, Sven Netzell, Olle Lindahl, Gunnar Grönberg, Bo Rålg, Myr Erik, John Lindholm, Knipjans Turc, Sven Lindholm, Tåppases Åke, Bengt Weingård, Ivar Bergkvist, Sven Johansson, Börje Gårds, RAD 2 Margit Smedh, Bibbi, Tapp Ingegård, Pellas Marianne, Tåppjons Greta, Ingrid, Slaktarns Gun, Anna-Britta Gårds, Ann-Britt Juhlin, Astrid Tillman, Anna-Britta R

Överst t. v. d. 35 förväntansfulla resenärerna samlade på Nås station före avfärden. T. h. därom öppnar Arthur Sörli skolgrunden i Skotterud och hälsar oss välkomna till Eidskog och Norge. Nedan t. v. fyra av våra Oslo-värdar: Georg Grönlund, Reidar Johannesen, Elna Andersen och Hjördis Ommen. T. h. därom: Liten men naggande god var 11-åriga Björn Ommen, som tog Gun Olsson vid handen och lotsade oss fram genom trafikviolet.

På våren 1943 inleddes i Nås ett samarbete mellan ungdomslogen Våren och en norsk förläggning, som då var förlagd i Hedens by. Detta samarbete resulterade i att vi den 17 maj det året — på Norges nationaldag — anordnade en offentlig Norgeafton i ordenshuset till förmån för Norges barn. Denna Norge-afton blev mycket lyckad och efteråt började vi resonera om att vi efter kriget skulle försöka ordna en resa till Norge för att där åter få sammanträffa med våra norska kamrater och kanske också få stifta nya bekantskaper. Dessutom ville vi ju också se Norge "som det stiger frem" med sin storslagna skönhet. Så började vi spara pengar för detta ändamål och genom aftonunderhållningar, lotterier, paketauktion etc. lyckades vi samla in den ena kronan efter den andra till vår gemensamma reskassa. I början av februari i år hade arbetet kommit så långt att vi kunde vända oss till SJ:s Resebyrå i Stockholm och be dem om hjälp med planerandet av vår resa. De har sedan dess och tills resans avslutande hjälpt oss med många goda råd och upplysningar.

Våra norska kamrater från 1943 bor i Eidskogs kommun och med dem fick vi snart kontakt och kontaktmannen var Arthur Sörli i Skotterud. Genom förmedling av

IOGT:s Centralexpedition i Stockholm fick vi också kontakt med IOGT i Kristinehamn och Oslo Distriktslosje a IOGT. Så kunde vi då börja ordna för oss med pass o. c för denna resa.

Torsdagen den 1 augusti hoppade vi ur våra sänga och tittade förväntansfullt ut genom fönstret. Regn! — i och för sig bra och nödvändigt, men nog var vi en smula missnöjda och undrade om vi skulle få så tråkigt resväder. Regnet fortsatte hela förmiddagen men i 2-tiden kom den sista skuren och några minuter senare när vi samlades på Nås station var också solen med och tittade på oss. Hon följde oss sedan under hela resan och visade oss sitt varma strålände ansikte. Därför fick vi också tillfälle att se "sola i Kallsta" både på bortresan och hemresan. Klockan 14,29 ångade tåget ut från Nås station och ombord var 35 medlemmar av ungdomslogen Våren — 15 flickor och 20 pojkar — varav 27 under 14 år — Nu hade vår Norge-resa börjat. 20 minuter över på kvällen var vi i Kristinehamn och där stod Vendel Åberg, ledare för ungdomslogen 93 Ungdomens Framtid och tog emot oss och förde oss till ordenshuset där vi blev bjudna på mjölk och fick göra oss i ordning för den första natten.

*Enbart bilden på ungdomarna från Nås var publicerat i Sommarnumret 1999 av Nåsvargen!
Men när Bo Rålg hade protokollsboken från Ungdomslogen 776 och hela urklippet låg i den när han överlämnade denna bok till förvaring åt Hembygdsföreningen. Vi tyckte att det passar att beskåda allt som var skrivet för hela resan. Läs och begrunda.*

Tack Bo!

Må detta kunn vår Flofôlk ?

Denna bild undrar Sjö Anna var den kan vara fotograferad och om någon känns igen på bilden. Det kan vara i någon annan socken ? Hör av er till Red. Eller Till Sjö Anna, den som känner till plats och folk. Lycka Till !

Susanne Halvarsson

Medborgarhuset

780 53 Nås

Tfn:070-3067024

Butik:0281-30575

E-mail:hagaboa@yahoo.se

www.precent.se

Önskar
God-
Jul !
och
Gott-
Nytt-
År !

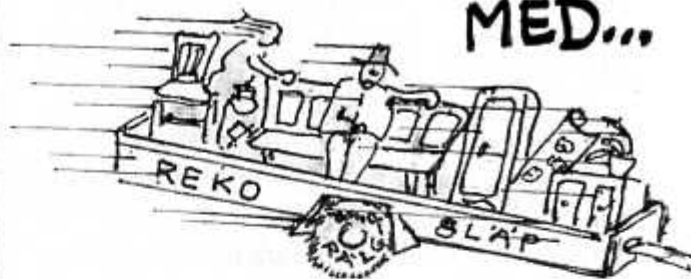

Skansbacken Nås

Åsa telefon

0281 30084

...DET MESTA FÖLJER MED...

...på en REKO släpvagn !!!

Även reservdelar till alla fabrikat

BIL & MASKIN I
DALA-JÄRNA AB
TEL. 0281-595 700

Nås Finnmark

Näveråsen

Som omfattar Gustav-Ols, "Flojds" Kvarnfallet Stensbo, Matses, Tornvillan, och Lövhagen, medan Älgåsen och Västerfallet också räknas till Näveråsen i vissa nertecknade uppgifter. Men dessa kommer i nuläget att beröras var för sig

Tornvillan var nog den första bosättning i Näveråsen. Den ligger ganska högt upp i slutningen av Pägankalli efter vandringsleden mot Nås. Nybyggare var Mats Jakobsson f. 1650 han kom från Tyn där fadern var "skytt". Mats var soldat "Nyrrinen" i slutet av 1670 talet och fick Näveråsen nersynt 1684. Samt hans hustru Karin Larsdotter från Kvarnberget f. 1656. De fick 7 barn mellan 1680- 1689 därav två tvillingfödselar 1685 och 1686 när tre av tvillingarna avled tidigt och den fjärde en flicka drunknade vid 22 års ålder.

1692 miste de 8 av sina hus genom våldeld efter att någon gnista tänt på i taket av rökstugan och spridigt sig på grund av det torra klimatet efter att bakning pågått under dagen. Mats dog 1703 och sonen Erik f. 1682 övertog gården tillsammans med Margareta Larsdotter från Säfsen f. 1690 vilka ingick giftermål 1709. Hon blev änka 1735 och omgift med Mats Eskilsson f. 1690 i Flaten år 1745 (10 år efter Eriks Död.).

Sista boende i Tornvillan torde varit Smens Anderses Lars Olsson f. 1855 från Flatberget och Stina Larsdotter f. 1847 mellan år 1882-1897 då stället såldes till Olle och Johan Wäster.

Men den uthyrdes återigen en tid till Lars Erik och Sabina medan dom byggde nedre huset vid Västerfallet där deras son Ture och makan Elvy Lås senare bosatte sig. Ture avled sedan på slutet av 80-talet.

Därefter bodde Berta Sigurdsson och barnen också i Tornvillan en kortare tid

Tornvillan finns kvar än i dag men är ganska förfallen.

Erik, Albertina o Mats, längst fram Anny.
"Matses" el Lars Hindersas

"Matses" kallas stället som ligger söder om Tornvillan där Erik Matias Henriksson; (Erik Hindersa) född i Kansas 1878 och Albertina Jansdotter f.1879 i Flatsjöfallet. de kom till Näveråsen när deras son Mats f. 1912 var 1 år. Mats bodde där till sin död 1982 varav stället fått bibehålla namnet "Matses". Mats hade en yngre syster Anny som blev gift till Nås med Efraims Gösta .

Nuvarande ägare och boende är Malin Axelssons dotterson Jonas som köpt och rustat upp stället som tillhört Fredriksbergs bruk. Lars Ersson "Karis Lasse" f.1716 gift med Lisbeth Ersdotter f.1725 var troligen de första boende vid Matses. Lisbeth dog i barnsboerd efter tredje barnets födsel endast 30 år gammal, han gifter sedan om sig året efter med Maria Jansdotter f. 1724 Lasse dör sedan tre år senare och Maria levde 39 år som änka.

"Karis Lasses" äldsta son Olof f. 1752 blir kvar på gården "Matses" gifter sig 1779 med Lena Jansdotter f. 1757 hon föder 9 barn. Sjätte barnet Abraham blev sedan soldat och Nybyggare i Fagerberget.

..hela december månad kommer vi troligen att bära tomteluvor för att höja julstämningen..!!!

HJULBÄCKS BYGG HB.

TEL.0291-301 72

070- 355 33

Fortsättning nästa sida.

“Floyds” Det näst nordvästliga stället i Näveråsen som fått namnet av den sist boende på stället. Här vittnar stället av grunder till stora uthus samt en modernare grund till ett mindre hus som på 60-talet blev nermonterat och flyttat till Haga i Nås som Evert Persson köpt och flyttat dit det har sedan dess varit öde vid Floyds.

Olof Olsson f. 1755 gift 1786 med Maria Ersdotter från Närsen f. 1766 han var yngsta barnet från Olof Ersson f. 1714 som var barnbarn till Mats Jacobsson f. 1650 som upptog Tornvillan. Olof och Maria var de som tog upp stället “Floyds”. Olof och Maria hade många svårigheter och sorgfulla dagar. På 20 år blev det 16 födselar men ändå inga tvillingar och endast 6 blev äldre än 2 år då de flesta dog inom ett år.

Olof Olssons son Erik. Näver Erik Olsson f. 1791 blir nästa ägare till Floyds följt av sonen Olof f. 1824 och hans son Erik f. 1850.

Därefter beboddes “Floyds” av Axel o Gerda Axelssons från 1921-1944 och senare av fam. Sigurdssons tills Lås August och Maria bodde där tills det förblev öde och blev rivet.

“Gustav Ols” Stället som låg längst Nordväst i Näveråsen, strax norr om Floyds här är bara odlingsrösen och röset efter husgrunden som röjer Finnstället men grova granar har också växt upp i rösen och även gamla värdräd vittnar om finnmarkens tidigare bosättning.

Olof och Marias son Henrik f. 1802 var den yngsta av 5 överlevande syskon av 16 födselar Henrik var barn nr 12 han fick uppleva hur 4 syskon dog unga. Henrik gifter sig 1825 med Sara Olsdotter från Närsen och är nog de som upptager stället men tragedin fortsätter.

Sara föder 8 barn på 13 år och alla dog innan 1 årsdagen. Nionde barnet Sophia f. 1840 blev gift och bosatt i Kvarnfallet sedan genomgick Sara 3 födselar till men alla dog inom 1 år.

Kvarnfallet Ligger ca 500 m. söder om Floyds Lars Abrahamsson f. 1831 från Fagerberget som gifte sig med Sophia Henriksdotter f. 1840 från Gustav Ols enda överlevande av 12 syskon. Lars var även fader till Olof och Carl Kallén bröderna som var lantbrevbärare. Yngst av barnen var August f. 1879 han var den sista boende i Kvarnfallet. Kvarnfallsstugan revs av Axel Olsson i Lövhagen som kolade upp den.

“Stensbo” Som ligger mellan Floyds och “Matses” En välskött stuga stående i en glänta strax intill ett par slätterängar. Johan Larsson f. 1829 var nybyggare i Stensbo tillsammans med Brita Stina Larsdotter f. 1823 från Säfsen han köpte stället av sin far Lars Olsson Köpekontraktet var ett sk. födselomålskontrakt.

Olle Wester köpte stället 1909 och ägare i dag är Charles Westers barnbarn Ingela och maken Gösta Lindkvist.

“Getingbo” Så benäms ett ställe som endast har grunden kvar, har legat väster om Tornvillan i riktning mot Floyds, ett ställe där Jan Hinderesson och Brita Lisa Olsdotter de kom från Västerfallet och bosatte sig en tid i Näveråsen mellan åren 1856-1869 vid just “Getingbo”

Lövhagen o husen omkring

Elementhuset som ligger intill lansvägen mot Sågen kom till på senare tid har bebotts av bl.a Ödeby Valter bebos idag av Lennart Holmgren. Likaså Axelssons i Lövhagen som kom till i mitten av 40 talet sedan Eskil och Malin flyttade dit efter att fadern Axel med sönerna Eskil och Evert byggde upp stället. De kom ursprungligen från Rönningen på Säfssidan medan Malin kom från Jordbärsfallet.

Här öppnade Malin affären i uthuset inne på gården som sedan servade västra finnmarkens bosättning från Västerfallet och västerut.

Förutom Elvy Larssons i Västerfallet har sedan i Lövhagen tillkommit två hus på ännu senare tid, de hus som deras döttrar Siv och Anita uppfört. I Sivs hus bor efter hennes bortgång dottern Petra medan Anita bor tillsammans med Bo Becker från Fagerberget i det andra huset. Bägge dessa bostäder är väldigt välskötta och städade och i ett uthus mellan husen driver Anita Krukmakeri och Lergodstillvekning av alla slag. Och huset fungerar som handelsbod på de tillverkade varorna.

“Stensbo”

Fortsättning nästa sida.

Nås Finnmark

Fagerberget

ligger ca. 2 km norr om Västerfallet i slutningen av Sansoberget. Idag finns bilväg ifrån Finnvägen ca 1 km. innan Västerfallsuppfarten ca. 3 km. norrut ända upp till bosättningen i Fagerberget och ganska brant stigning ända upp.

Abraham Olsson Alsbäck f. 1792 soldat och Nybyggare kom från Näveråsen "Matses" gift 1826 med Stina Göransdotter f.1799 från Säfsen. De fick 2 barn Olof f. 1829 som blev skräddare i Fagerberget och Lars f. 1831 som blev gift till Näveråsen Gustav Ols.

Olof Abrahamsson dotter Sara f. 1866 gifter sig 1893 med Nils Alfred Fredriksson Becker från Fernebo f. 1857 De fick 7 barn

Olof Villehard (gift 1936 med Ester Elida Vester Fredrik Gotthard (Ogift)

Anna Teresia och Beda Matilda (de dog tidigt) Vilhelm Adrian (Far till Bo Becker nuvarande ägare till Fagerberget).

Anna Alfrida (gift 1931)

Nils Otto (Ogift)

och system till Sara Anna Stina f.1860 Gifter sig samtidigt med Oskar Johansson från Råmen f.1872 De fick 2 barn

Johan Felix (gift med Bengts Evas Inez)

Judit Elvira (Björn Skifs mormor)

Älgåsen

Vackert beläget i östra sidan av Älgåstjärn där slättermarken går ända ner mot sjön. Det är väldigt öppet och man ser huset innan tjärn när man kommer Finnvägen västerifrån.

Caris Olof Jansson f. 1828 var den som var nybyggare i Älgåsen han var son till Jan Olsson och Catarina Göransdotter från "Matses" i Näveråsen han gifte sig 1853 med Anna Persdotter f.1833, från Digerliden samma år som han flyttade till Älgåsen.

Deras äldste son Caris Olof Olsson f.1853 g. med Stina Olsdotter bodde sedan i Älgåsen. Hon födde 13 barn. Familjen bodde i Älgåsen till 1884 när dom flyttade till Närsen. Älgåsen blev senare Skogvaktarbostad "på övre våningen."

Johan Johansson f. 1894 son till Oskar Johansson från Råmen och Anna-Stina Olsdotter från Fagerberget gifte sig med Bengts Evas Inez 1939 och de födde sonen Agne, han och hustrun Gunnel är ägare till stället sedan 1972 och är där ensamma boende seda Inez gick bort 2008 efter att de bodde i Björbo tills pensioneringen.

Västerfallet

En präktig storgård högt belägen och åkrar som sluttar ner mot Finnvägen.En underbart vacker utsikt över sjön Närsen och Grycken samt över bergen söderut i flera mil.

Lars Ersson Sormuinen f. 1762 från Närsen kom som 29 åring som Nybyggare till Västerfallet gift med Stina Olsdotter f.1764 också från Närsen hon födde 10 barn fast bara 3 st. överlevde en av dessa Lars f. 1798 gifte sig med Lisa Olsdotter f.1791 denne Lars hade 3 söner Lars f. 1818, Olof f.1823 och Erik f. 1827 som kommer till varsitt hem i Västerfallet. Lars som gifter sig med Maja Olsdotter f. 1816 från Näveråsen de fick många barn medan 2 st flyttade till USA och den yngste Emil f.1863 gifter sig med änkan efter Oppigålns Olof Olsson, Clara Jansdotter f.1859, övriga barnen dog tidigt eller i unga år.

Olof som gifter sig med Lena Nilsson f. 1824 från Hån Olof som var tredje generation i Västerfallet var spelmannen Västerfalls Olle, de fick 8 barn men de flesta dog i späid ålder, medan Lars f,1854 flyttade till USA Lisa f, 1856 blev gift med Slätt Johan Larsson från Flaten dit hon kom, sedan Olof f, 1860 "kungen av finnmarken" som gifte sig 1889 med Anna Stina Jansdotter f,1863 från Laxtjärnsfall, de blev fäder åt Wester barnen

Johan Georg f,1890, Tekla Teresia f, 1892, Charles f, 1894, Ester Ellida f, 1896, Ellen Valborg f, 1900, Edit Vivan f,1902, Hildur Gunborg f, 1904.

Olle Wester eller "Finnkungen" var enligt sonen Georg "en tocken där sockenkurre" som sprang i Nås på sockenstämmor och även Nämndeman och senare Häradshövding. Han var också den som drev fram finnvägens tillkomst och kom i fejd med Sundblad och höga trotjänare åt bolagen han titulerades som "**En odalman av gamla stammen**".

Nuvarande ägare Charles dotter Inger f.39 och Lars Olsson från Järna de har tagit efternamnet Västsök och i Georg Westers fd. stuga bor deras son Ronnie och Therese.

Västerfallsstugan omkring 1950

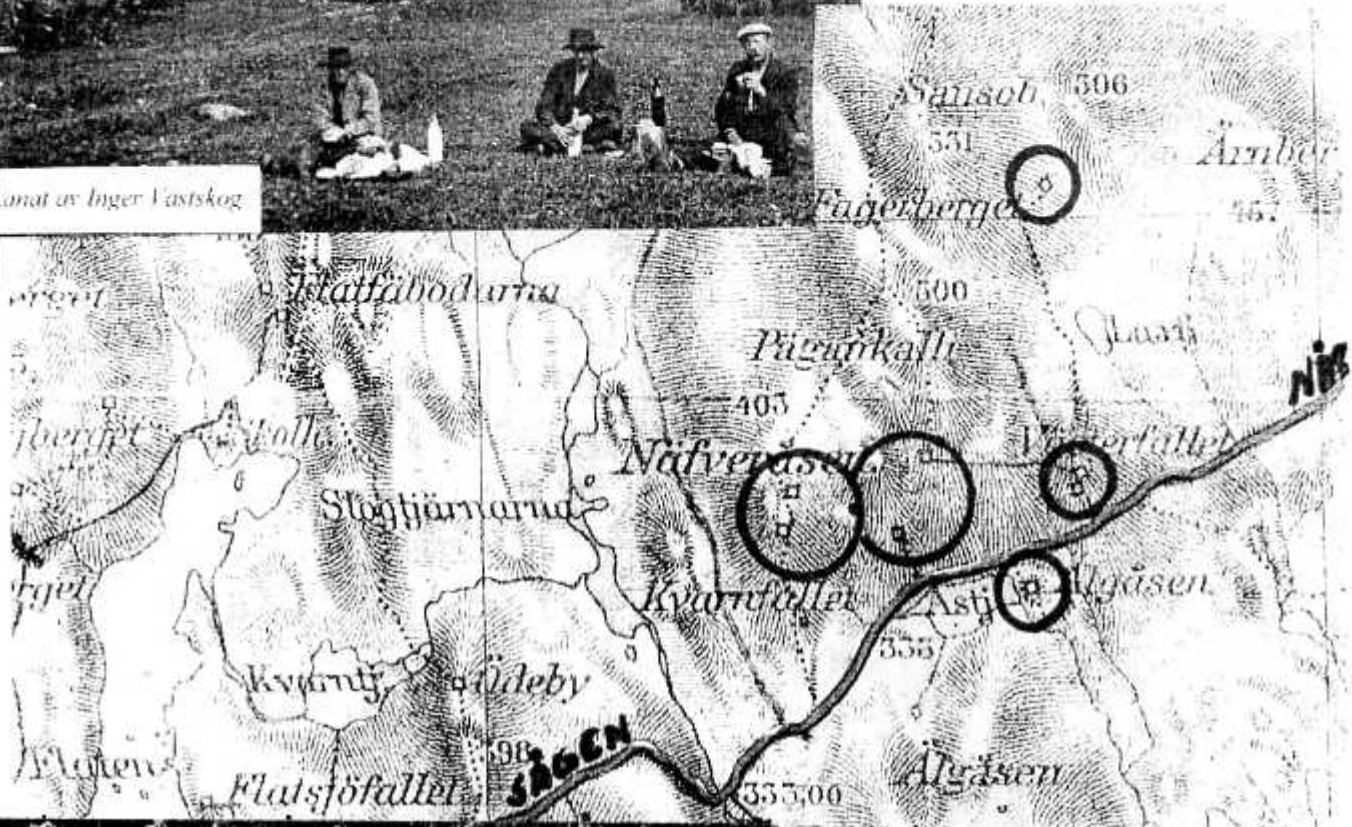
Västerfallsstugan "Finnkungens" omkring 1920
 Samt gammel-stugan "Georgs" före reparation

Lånat av Inger Västskog

Sittande På gräsmattan
 3 okända men hungriga besökare.

De berörda finnbosättningarna
 I denna tidskrift Inom Ringarna

Gården Fagerberget.
 Boningshusets baksida
 Lånade av Bo Becker

Älgåsen i dagsläget.

nedan på 40-talet
 Lånade av Inger Västskog

Älgås Johan med hunden
 övriga okända

Inom Finnmarkens hembygdsförening i Krokatorp, avslutas nu i december förstudieprojektet "Finnmarkens Miljö & Kulturarv", som bedrivits med stöd av bland andra Leader DalÄlvorna. Vi har varit en grupp på 9 personer som arbetat med att kartlägga och dokumentera gamla finnbosättningar, inom Nås, Järna och Äppelbo Finnmark. En av de viktigaste uppgifterna i första läget, har varit att just kartlägga platserna, som är en förutsättning för att få dem bevarade. I arbetet med kartläggningen ingår förutom själva "fältarbetet" och dess efterföljande sammanställning, ett minst lika grundligt förarbete. Vi studerar bl a olika sorts kartmaterial med tillhörande litran, äldre gårdshandlingar/dokument, foton, intervjuer m.m. Att få ta del av andra människors personliga kunskaper och minnen från en plats, är av oerhört stort värde!

Då förarbetet är klart väntar finnskogen. Varje enskild bosättning och dess närmiljö genomsöks noggrant och förutom lämningar efter byggnader och kallkällor noteras även odlingsplatser, vårdträd, flora och fauna, ristningar/bomärken, visarstenar m.m.

Hela den sammantagna miljön är viktig!

Därefter görs en måttsett ritning över platsen där GPS-koordinater förstås är uttagna. Även ett skyddsområde kring bosättningen tas ut. All dokumentation kommer sedan att granskas av arkeolog på Dalarnas Museum, inför registrering i fornminnesregistret.

De flesta bosättningar ligger väl nerbäddade under mjuka mosstäckan, djupt in i våra finnskogar och visst skulle man – som många alltid säger – önskat att detta gjorts redan för många år sedan, men desto viktigare är det att man i nuläget gör vad man kan. Vi måste bevara det som återstår av vårt skogsfinnska kulturarv. Arvet är en viktig del av vår egen historia. Därför har vi påbörjat detta projekt som är tänkt att leda till en större och mer omfattande kartläggning. **Dessa lämningar kan aldrig återskapas, utan endast förstöras!**

Är DU intresserad av att veta mer om/delta i vårt arbete? Se kontaktperson.

Arbetet är ideellt och det krävs inga förkunskaper. Man kan vara delaktig på många olika vis!

DU kanske vill dela med dig av:

- Din kunskap om någon av platserna. Egna minnen eller andras berättelser.
- Foton, äldre dokument/gårdshandlingar, kartor
- Tips på personer vi kan kontakta för mer information

Eller så kanske du vill vara delaktig då vi arbetar ute i fält, under handledning av arkeolog.

Våra handledare under förstudien har varit arkeolog Greger Bennström, Dalarnas Museum samt Maud Wedin, Falun, Fil Dr i kulturgeografi, med ämnet skogsfinnar.

Vi avnjuter vår matsäck i Finnskogens storslagna natur, Jordbärsfallet, Nås Finnmark.

Finnbosättningen Smedens bygge

En av platserna som ingått i förstudien har varit Smedens bygge, på Nås Finnmark. Vi har genomfört en trevlig intervju med Smed Herbert Jansson, Äppelbo, som berättat om egna minnen från just Smedens bygge och dess omgivning, som tidigare hört till hans hemman, Smens i Kölaråsen.

Smed Herbert Jansson

Herbert berättar bl a om Erik, som bott vid Smedens bygge.

"Ja, dit va ja ful. Erik Jansa "Slev Erik" satt å tälja slevär söm va vind åt båå höger å vänster"... -Sålde han dom sen?

"-Njaaa, för en 5 öring eller gav bort dom kanske. Då va nästan svårt å vet va di skull var te, di peka åt all håll"

En "lyfting" kom även på tal.

"-Ja, de va nån som ha vari stark å lyfta den där sten, å di ha huggi in nå initialer eller årtal när de där hände ... ja, de va en lyfting!"

Han vill minnas att lyftingen ev skulle finnas kring Smedens bygge. Att lyfta en sådan var ett mandomsprov. Flera lyftingar har funnits/finns på Finnmarken.

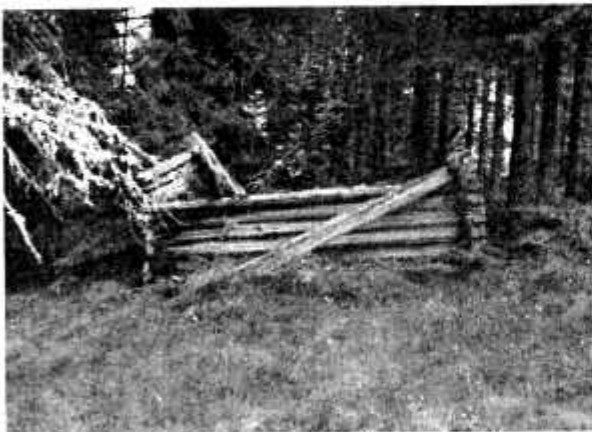

Lämning där prover visar på köprester i marken

Mäktig kallkälla som ytrensats och dokumenterats

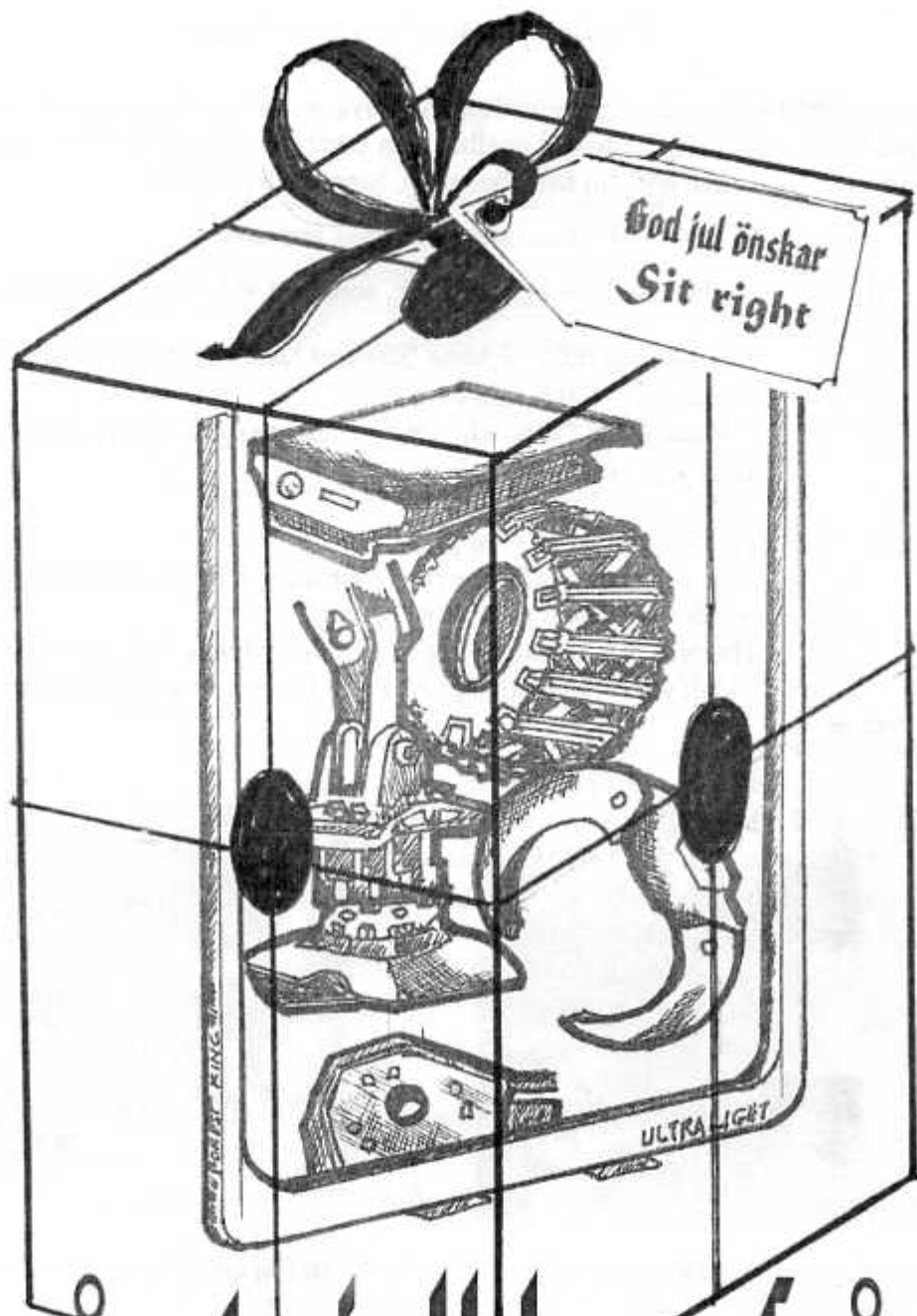
Lämningar från andra platser på Nås Finnmark

Bengtsåsen

Jordbärsfallet

♦♦♦ årets julklapp från

Närsjövägen 36,
SE-780 53 NÄS

oss! Ny hemsida

Hemsida: www.sit-right.se • E-mail: mail@sit-right.se

Kontakta oss för ytterligare information och priser

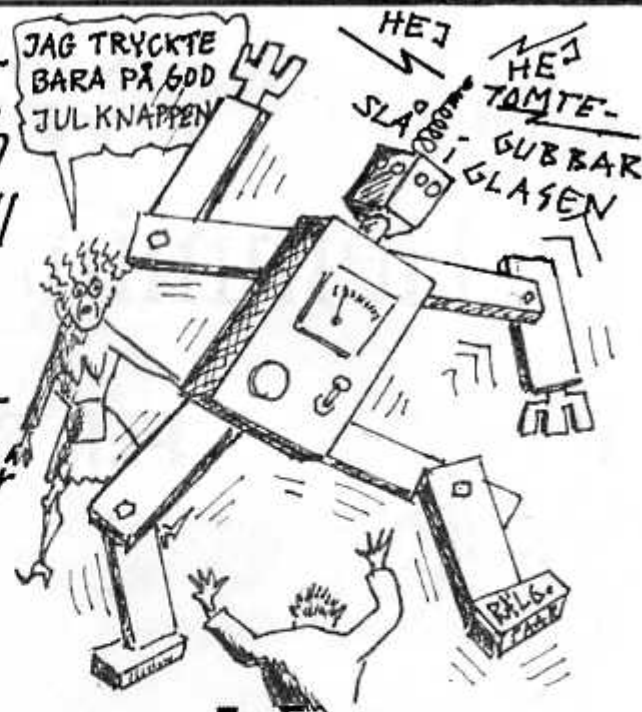
SITRIGHT

— NUMMER ETT I SKOEN —

Tel 0281-300 30
Fax 0281-59 51 07
Roland 0706-53 02 48
Andreas 0703-74 05 39

Svetslego är en underleverantör av bearbetade och svetsade komponenter till verkstadsindustrin.

Vi är gärna med från konstruktionsstadiet och delar med oss av vår erfarenhet.

svetslego

Industrihuset Grönalid Vansbro Tel: 0281-109 69

Hemsida: www.svetslego.se

Laxtjärns sista Lärar(inna).

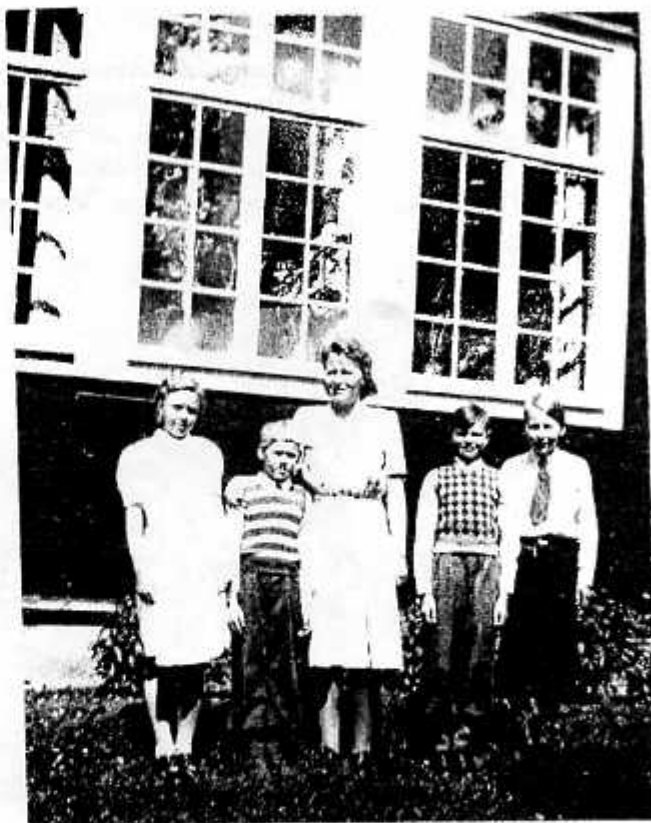
Här kommer en litet unik bild rörande Nås Finnmark som jag vill publicera.

Jag fick ett samtal från Visby på Gotland från en dam som berättade att hon läst den senast utkomna "Nåsvargen" och blev väldigt intresserad av Nås Finnmark och Laxtjärn där hon hade vikarerat som lärare, "troligen för Brita Larsson" våren året innan skolan lades ner. (Hösten 45 och läsåret 46 Var Thorbjörn Nilsson lärare tills att skolan lades ner).

Året var 1945. Hon ville köpa alla utgåvor av "Vargen" som berörde Finnmarken och hon fann då i den "Varg" hon kommit över innan, mitt telefon nr. Och jag sände dit 4 upplagor.

Hon heter nu Eva Brindt därför att hennes man Uno som kommer från Brindoset och som hon träffade när hon vikarerade år 1945, och de gifte sig 1947 bägge var då elever, Eva gick sista året på seminariet i Stockholm och Uno på tekniska gymnasiet i Örebro. De har sedan genom Unos arbete bott i Värmland och på flera platser i Jämtland innan de som pensionärer bosatt sig i Visby.

Här en bild utanför skolan i Laxtjärn med de elever som hon hade, 1 pojke i trean och 3 barn i femman. Och undervisning i D-form alltså alla klasser i skolan.

Fr.v. Ann-Britt och Malte Eriksson
Läraryrket: Eva Brindt, Ingvar Andersson, Stig Håkansson.

Hemmings Åkeri AB

PER & BÖRJE

Specialitet
Skogs- & Hustransporter

Tel + fax: 0281-300 90

Per mobil: 070-213 68 99

Börje mobil: 070-263 33 54

Storbyn 12
780 53 Nås

Mail : hemming.ab@.globalnet.net

Nationalklädda Ungdomar ursprungligen från NÅS år ca. 1915-20

Bakre ledet från Vänster Storstens Ester Halvarsson, Tore Jernberg, Axel Jernberg, Gästgivar Lars Larsson
Storstens Ernst Halvarsson, Hedlases Britta Olsson. Järna

Bakre raden sittande Fältivar N G Larsson, Liss Sara Mattson, Tysk Anders Olsson, Ester Johansson, Järna
(piga i Nås). Okänd dam (tillfällig lärarinna), Axel Jonsson (Värmlands Offes Axel).

Främre 3 flickor Fäktar Karin Andersson, Fältivar Anna Larsson, Liss Greta Mattson. och Albert Lilja.

Från Skans Torsten

Glada 60-talet

Några Nostalgiska bilder tagna i Nås i början av 60-talet. Som Kim Aronsson lämnade till "Nås Vargen" för publicering.

Vivianne och Ulla

Med Chevan i Centrum

Sven och Bosse

Nås enda Popband
Jan Bäckström Birger Andersson,
Alf Lindahl, Ulf Närsjö,
Anders Jonth, Håkan Klingenberg

*Lånat av -
Kim
Aronsson*

God- jul och Gott Nytt År!

Apotekaren :

-Här är två recept. Ett till din fru och ett till din sjuka ko. Men var försiktig så ni inte förväxlar dem.

-Jag skall vara jätteförsiktig. Det är min bästa mjölkko.

-Min man är en sådan där gör detsjälvare.

-Vad bra. Hur märks det ?

-Jo, så fort jag ber honom om något säger han "gör det själv"

Mjolk eller Öl i fortsättningen ?

Nu är det dags att avyttra mjölkproduktion i Nås Sista mjölkkon har fått gå från Svedsgården (nuvarande Katrinas) så nu är mjölkorna ett minne blott. Det är ca 10 år sedan som Katrinas övertog Svedsgården och man hörde att de skulle satsa på mjölkproduktion när nästan alla hade börjat avyttra men Katrinas har varit duktiga som hållit ut ända tills nu och vi får önska lycka till med övrig produktion i fortsättning. Vi diskuterade hur mycket kor det fanns i Nås för ca 60-år sedan i de tiden när vi som kommit mot 70 växte upp och vi har försökt dra oss till minnes av ungefärligt antal i Nås på 40-50 talet.

Vi pratade om kor i byarna, om hur många det fanns i varje gård är lite svårt att säga, det var väl bara 2 i något fjös och 3-5 i andra så vi kan gissa på 4 kor i snitt så är vi ganska nära sanningen med undantag för bergslagsgårdarnas boskaps besättning som hade minst omkring 50 mjölkkor på varje Lantbruksgård Borg, Sveden, Ånge, men dessa undanräknade så får vi göra en grov uppskattning av de övriga gårdarna.

Undrat av N-E J och PEJ

Malmsta. fanns kor vid, Roséns, Bajer-Pers, Stark-Axels, Svartens, Guckus, Penning-Gustavs, Kvarn-Annas.

Kvarnnäset. Bäcks, Kalles-Pers

Heden. Täpp-Eriks, Pellas-Axels, Hed-Lasses, Tipers-Lasses, Kestepers.

Tyna. Knötrens, Sjö-Larses, Tipers, Knip-Eriks, Orras, Myr-Wilhelm, Eskils.

Skansbacken. Doppens, Sköttens, Tantes, Skol-Axels, Mats-Anna, Öst-Olles, Sveds-Eriks Faktens, Slabbens

Haga. Grönbergs, Peckas,

Ånge. Nalles?

Nässjö. Schedins, Lissjanis-Lasse o Erik

Överborg. Magnuses, Fältivars, Skräddar-Anderses. Larv-Anna, Fins, Norströms.

Mellanborg. Jons-Eriks, Jont-Erik, Jönses-Olars, Matses-Olov

Nederborg. Olers, Israels-Bertils, Hagpers, Olars-Erik. Josefs-Lars, Josefs-Per, Israels-

Olov Jöns-Ingeborg, Myr-Karin, Halvars-Stina.

Utankyrka. Hemmings-Lars, Arendatorn,

Sveden. Skans-Erik, Tysk-Lars, Olars-Sune, Israels-Nils.

Finnön. Fins-Erik, Sandströms,

Hjulfäsk. Buskans, Holpers, Bajer-Erik, Henning-Mats.

Utanhed. Snabbens, Hed-Lars, Joseps.

Kvarnholm. Sammils,

Orsala. Napens, Månsens, San-Pers, Bångens, Jubbens, Magnusses.

Ca 76 Ladugårdar med någon ko och som vi tror 4 st i snitt gör 304 kor

Undra på om det var ont om bete !!!

Dom var ju tvingade till Fäbodarna och gå på vall och fick sedan inte komma hem förrän ett bestämt datum. Vissa hade tillgång till utmarker på närmare håll ex. Drafsängarna och Stängelse samt Kyor.

God- jul och Gott Nytt År!

"Nickusboa"

Nås Hemslöjdsförening

(ok. förening)
Tel. 0281/30252 Postgiron 51 39 48-0

Vi a sô myttje fint,
sô kôm in ô koksâ...

KATRINAS GÅRD NÅS

Potatis, skog.
TELO281-30 102
eL. 30 078

Skansbackens Bageri

En Näsbo i förskingringen har gett mig i uppdrag att berätta om Skansbackens bageri.

Bageriet startades av Fältivar Ernst Larsson på 1930-talet. Han anställde en bagare från Vansbro, som hette Rhodin, samt en springpojke, Fältivar Helmer Larsson. Hur länge detta pågick kan jag inte säga, men efter några år övertog Helmer rörelsen, och han hade då fått en bra skola av Rhodin.

Året var nu 1939 och andra världskriget hade brutit ut i september med åtföljande ransonering på alla livsmedel, men bageriet kunde överleva. Helmer hade fått resept på en limpa, som han döpte till Näslimpan, och den blev mycket omtyckt. Vetebröd, småkakor och kupongfria muffins ingick också i sortimentet och tårtor togs upp på beställning.

Helmer hade nu två anställda, Bengt Svensson, son till stinsen i Nås, och en springpojke. Springpojkena avlöste varandra varefter de fick riktiga jobb. Några av dem var Karl-Erik Blomberg, Anders Grönberg och Arne Forsberg. Det fanns inget att klaga på vad gäller trivsel på arbetsplatsen. Det var skratt och litet bus varje dag. Detta kan jag intyga, eftersom jag på den tiden börjat sällskapa så smått med Helmer. Jag fick då plötsligt många ärenden till bageriet, när mamma skickade mig till affären för att handla. Vi gifte oss så småningom, fick en dotter och allt var frid och fröjd, men det varade inte länge. 1944 insjuknade Helmer i polio, barnförlamning som det hette på den tiden. Han dog efter fem dagar. Det var ett hårdt slag, och jag visste inte vad jag skulle ta mig till. Jag minns att jag gick till Jont Nils för att få råd, och han föreslog att jag skulle anställa en bagare och fortsätta rörelsen. Jag tog kontakt med Olle Söderlund, som var utbildad bagare. Just då hade bageriet blivit utdömt av Hälsovårdsnämnden, så jag hyrde ett annat hus i Skansbacken, där jag med en snickares hjälp installerade en ny bakugn och alla tillbehör, men omkostnaderna blev för stora, eftersom jag själv inte var någon bakerska.

1946 övertog min bror Sjö Erik och hans fru Gunhild rörelsen. De köpte Einar Olssons butik nere på byn och drev bageri och butik där till 1978, då en stockholmare som hette Norrestad övertog rörelsen. Men den lades sedan ner efter ett år.

Berättat av Sjö Anna

93 000 personer som sällskap från Danmark till Sverige.

År 2000 skulle invigning av bron ske mellan Köpenhamn och Malmö. Ca. 2 Veckor innan öppningen arrangerades en halvmaraton från Kastrup till Malmö, där en inbjudan utgick ca. 1/2 år innan till arbetsplatser och klubbar i Sverige och Danmark.

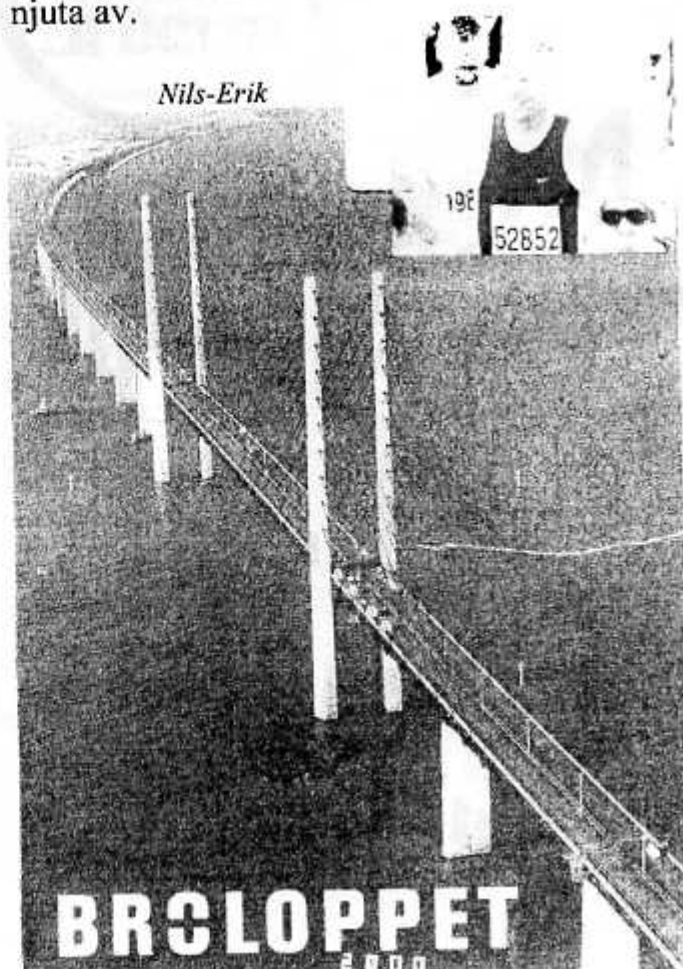
Broloppet skulle gå av stapeln den 12 juni (annandag Pingst) 2000.

Eftersom jag var intresserad av olika sorters utmaningar så anmälde jag mig till detta ca 1/2 år innan och jag fick sedan vetskap om de som lika med mig var anmälda från Vansbro kommun. I alla fall så var jag och Ulla Mårtensson från Nås samt hennes dotter Lena som bodde i Fredriksberg och Ulf Åkerblom tävlande för Ulriksbergs IK, vilka fyra vi var som samåkade med mig i bilen dagen innan. Vi åkte i 8 tiden på morgonen innan och det tog ca 12 timmar att komma ner till Malmö och installera sig.

Vi sov på ett skolsalsgolv i sovsäck på natten och vaknade ganska tidigt ca. 5,30 Starten skedde i Kastrup dit vi fick passa bussar som gick i skytteltrafik på ena sidan bron medan den andra sidan användes av löparna. Start skedde var 5 te minut med 1250 löpare åt gången från kl.10,00 till klockan 17,00 ca , då hade handikappstart med rullstolar skett från kl. 9,00 och seedade Svenska och Danska löpare från) 9,20 till 9,50 i 5 minuters grupper. Jag hade startnummer **52852** och skulle åka med buss som avgick mellan 9,30-9,55. Jag gick ner och passade bussen, men så många bussar har jag aldrig sett samtidigt förr, det var bussar så långt ögat såg men ombord kom jag och hamnade också på Kastrup.

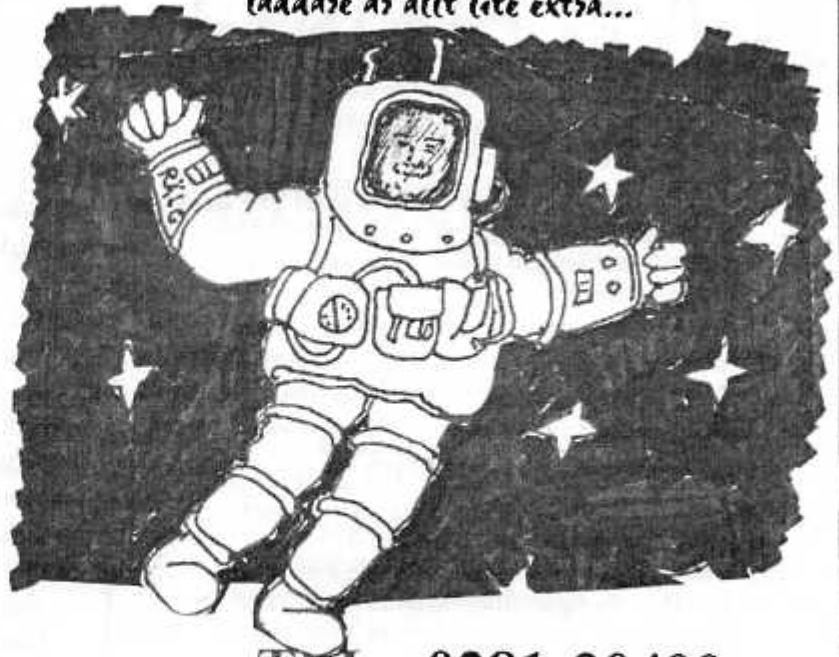
Starten gick programenligt och vi startade aldeles vid brofästet på Danska sidan sedan direkt ner i en tunneln i 4 km och vi kom sedan upp i dagsljuset på Pepparholmen. I tunneln var det ganska jobbigt genom att de hade ett fläktsystem som slogs till för att tillföra syre men de gick med höga varv och högt tryck så det var nästan outhärdigt att springa i detta oväsen och lufttryck men sedan blev det vackert när vi kom på bron efter ytterligare 4 km. Den var som högst 40 m över vattnet, med en underbar utsikt och nu hade vi 8 km. på bron medan vi har avverkat åtta km i tunneln och på holmen och sedan återstår 5 km. på strandkanten mot mål i Malmö alltså 21,097,5 meter.

Vi klarade av mandomsprovet alla vi från Nås bilen i konkurens med drygt 93000 lika tokiga individer. Så nu återstod bara hemresan som också gick bra men det blev sena natten innan vi fyra var tillbaka. En ny upplevelse att lägga på minnet och njuta av.

..vi vill inte gädda skryta, men våra batteri-
laddare är allt lite extra...

*Vi utvecklar
och tillverkar
batteriladdare för
industrier,
tekniska hjälp-
medel och
fordon.*

TEL. 0281-30400

Hemsida

www.batteriladdare.com

Nederborgs Folkhögskola Klass 3 1949

Övre raden fr.v. Lärarinnan Hertha Andersson, Gunnar Jonsson, Egurd Forsberg, Agne Johansson, Harry Alho, Sten Johansson, Jan Back, Sten Lagerkrantz, Ingvar Olsson, Per Snabb.,

Mellan raden: Yngve Israels, Ulf Larsson., Sven-Erik Netzell, Ernfrid Olsson, Stig Jordansson, Lars-Ake Westling, Leif Jonsson, Nils-Erik Jons, Hans Orr.

Främre raden: Olle Hallkvist, Tage Eriksson, Inger Bergkvist, Barbro Eriksson, Inger Wester, Birgitta Ellström Ingrid Grell, Sten Olsson, Jonny Rålg.

RÄKNING

1840-09-11

Räkning från kyrkomälaren Sven Wetter för utförda förbättringar i Årsunda kyrka.

Ändrat de tio budorden samt fernissat det sjätte	2:24
Gjort ny näsa på rövaren på korset samt utsträckt hans fingrar	1:30
Upputsat Pontius Pilatus nystrukt honom fram och bak	3:30
Satt nya vingar på ärkeängeln Gabriel	2:46
Överstrykit översteprästens piga två gånger	1:40
Insatt ny taud i den helige Peters mun samt reparerat tuppens fjädrar	1:25
Utvidgat himlen samt tillsatt fler stjärnor	2:15
Förbättrat den heliga Magdalena, som var alldeles fördärvad	3:19
Gjort Moses ansikte uttryckligare i ansiktsdragen samt förbättrat hans bröder Aron	1:40
Översatt de kloka jungfrurna och förbättrat dem här och där	1:00
Gjort nytt hår på kyska Susanna	1:25
Gjort Röda Havet rent från flugsmuts	0:12
Infogat mera visdom i Josefs ansikte samt fernissat Potifars hustru	6:00
Summa riksdaler:	27:06

Urklippt i Gästrikre-tidning. från Sjö Auna

Karlhans Axels f. 1917 var litet av en diktande poet. Han växte upp vid Sjöbacken i Malmsta med sin mor Karlhans Jenny, hon var syster med Karlhans Ragnar, Valter och Rut och en syster till som hette Dagmar. Axel och modern flyttade senare till Bergens täppa i Skansbacken där Axel fick leva sina sista dagar medan hans mor levde något år till. Axel höll mest på med fotografering och att skriva dikter och visor om olika episoder som Nåsfolk varit inblandade i. Bland annat skrev han visan om Esbjör Ersons dramatiska vakjakt på en Björn som tog livet av honom. Och Nåsvargens visa som handlar om kända Nåsfolk i ansvariga sammanhang m.fl.

Nu kom det sig att en avlägsen släkting till honom hade fått tag på flera visor som Axel aldrig fick publicerade förr, men de har kommit fram nu ca. 60 år senare, han skrev som mest i början av 1950-talet. Några foton finns inte kvar dom sägs att hans moder skulle ha bränt upp.

En episod från Axels cykeltur till Utanhed på kliphuggning, visan är ej namnsatt men en trevlig berättelse som förtäljer handlingen en maj morgon på 1950-talet.

Vi kallar den "Gålfångskliphuggningen".

Nils-Erik!

...UNDRAR JUST OM HAGSTRÖMS
OCKSÅ KAN HITTA NÅGRA SNÄLLA
BARN...?

**Vi arbetar i huvud-
sak med GPS-
inmätning och do-
kumentation led-
ningsnät.**

Hagström

NÄRSJÖVÄGEN 23 780 53 NÅS
TEL. 0281-30597
070-6208271

Gålfångs Kliphuggningen

En morgon uti maj jag nu skall fara
bort till en by, som heter Utanhed,
att där med slit försöka skivan klara
och hugga kring en gålfång massaved.

Jag leder först min hoj till smedens smedja,
sen hela vägen fram till tolfte byn
den gnisslar och den rasslar i sin kedja,
och drillar liksom tranorna i skyn.

Vår smed till dasset går att pinka vatten,
och släpar fram med stegen på sin gård,
i sin monokel och den svarta hatten
jag tycker han är lik en engelsk lord.

På vägen vandrar gamlingar med käppar,
och springer hundar både tax och tik.
Och flickor som har målat sina läppar
de cyklar till och från en hanskfabrik.

Och Isak målat har sin gråa stuga,
i rött och vitt, den ser så trevlig ut.
Den kanske hjälper Isak få en fruga,
om på annonsen en krok han lägger ut.

Och fartvidunder, allt till sista skriket,
de rusar som i blindo fram sin färd.
En ann dom faktiskt skrämmer ner i diket,
hm, en sänn bräska här i denna värld.

Det lider nu mot trevna sommarkagar,
i skogen finns nog än en driva kvar,
men mäsarna på Svedens beteshagar
i mullen plockar föda par om par.

I Näs dom väntar syndaflod från fjällen,
och Gunnar han blev skrämnd och köpte plank,
från Vansbro, och la ut på fera ställen,
så Näs komman har blivit nästan pank.

Ni kan förstå att Gunnar blev förlägen,
när som en natt en spjuver byggt en bro
av plankan som här skyltar invid vägen,
upp till en starholk och två skators bo.

Och en affisch nån därtill hade skrivit
och satt opp där vid Tysk Ernsts handelsbod,
som Gunnar hade i all hast nedskrivit
från anslagstavlan, där såhär det stod:

Vi bör en plats i Gunnars ark oss tinga,
och "davorna" ska Emil ta omhand.
Om allt det där vi bör till Gunnar ringa,
som tänkte: Än går skam på torra land!

Liksom profeten mycken smälek lida
har Gunnar fått av hän och spe och dom.
Och planken skyltar än vid vägens sida,
till minnet av en flod, som aldrig kom.

Här vid Piltflotten lever än ett minne,
här betade på ängen älgar fem,
en sommar ofta uti kvällens timme,
och sågs en hare hoppade bland dem.

Så ensam bor en gammal ogift blomma,
vid trappan vaktar jämt en chäferhund,
ty hon är rädd att friare skall komma
om dag, om natt, var timme och var stund.

Nu har jag hannit fram till gläntan sköna,
med röda stugor, skog av gran och tall,
och björkar som snart börjar att bli gröna,
en gammal kvarn, och forsens vita svall.

I hygget sitter nu tre män och språka,
och vilar sig, jag, Grop Lars och Hallin.
Tänk om vi tvenne herrar nu fick råka,
och det just nu båd M— och T—.

Dom har ju mer betalt på andra ställen,
men trettifem för biten blott har vi.
Och Lasse sa och mumlade tills kvällen:
"Hön e eda för sköj hön sit hän ti".

Där kommer Petters Lasse mellan träna,
kom hit och få en pratstund till sin tröst,
när han är styv i ryggen och i knäna,
och dagen längre uti livets höst.

Här hela dagen bilarna passerar
med ved och timmer, olja och bensin,
och bondens häst med dynglass defilerar,
och blänker det i buss och dollargrin.

Och ifrån bilen med den höga buren
hörs kritturs råmande och gnägg och skri.
de möter döden snart de stackars djuren,
i staden i ett andelsslakteri.

Nu kom en likbil sakta fram på färden,
med fönster och en kista med en död.
om levnadslott än skiljde oss i värden
oss alla samma vila graven bjöd.

Hör, forsen sjunger och en klocka klingar
nu vid en farlig järnvägsöverfart.
Till dem på allfarvägen budet bringar:
Se opp, Tag varning, tåget kommer snart.

Melodi Alpens ros!

Näs den 20/6 1950 A.K.

UTANHEDS KVARN

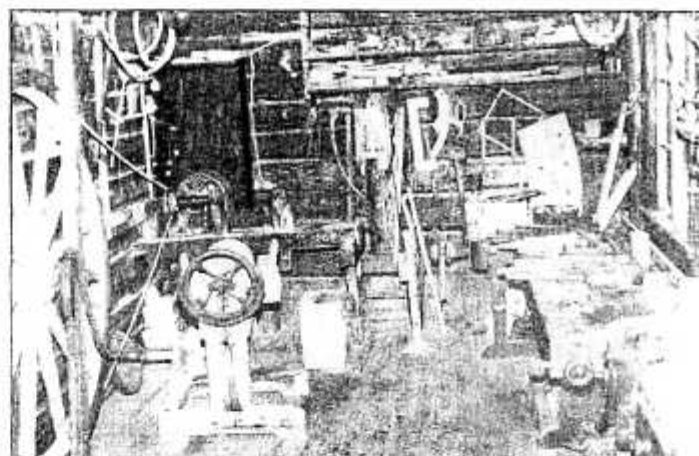
Josefs Lars Larsson byggde kvarnen 1869-70. Sonen Josefs Per Olof Larsson drev rörelsen efter faderns död 1894, fram till sin bortgång 1941. Verksamheten övertogs därefter under några år av Per Olofs son, Josefs Lars Olsson. Anläggningen ägs numera av Näs Hembygdsförening.

Utanheds kvarn är i nuläget ur drift.

P.G.A. att de höga vattennivåerna har för 4 år sedan och till nu spolat bort sandmassor under sumpen och sanden har sedan samlats i kvarnaxelns kugghjul. Det som fodras för att återigen få kvarnen i drift är att få bort de sandmassor som samlats i drivkugghjulet, dessa måste tagas bort och detta fodrar att vattenmassorna måste ledas en annan passage innan man kan komma åt kvarnkugghjulet.

Vi inom Hembygdsföreningen har sökt medel från hembygdsförbundet genom Accessbidrag i 4 omgångar men ej lyckats. Men vi måste nu till den kommande sommaren försöka någon annan åtgärd för att kvarnen återigen kan visas för intresserade besökare. Vi skall göra vad vi kan själva och hoppas få den i drift under kommande säsong.

Styrelsen !

Interiörer från kvarnkammaren

KVARNKAMMAREN

Kvarnkammaren användes som raststuga och som verkstad. Här finns en kamin för uppvärmning och en väggfast säng i vilken mjölnaren kunde sova några minuter mellan påfyllningarna av s och passningen av säckarna. "Tomten" sag till att han ej försov sig. En kvarn som mal utan s mellan stenarna är en katastrof. Tomten är en anordning som är monterad på kvarntuten och so strax innan mjölnen tar slut utlöser ett ryck i det snöre som löper från kvarntuten genom vägg till den slumrande mjölnaren. Här finns arbetsbänk och svarv för träbearbetning och därtill hände handverktyg samt hackor och mejslar för hackning av kvarnstenarna. I ett hörn står en li strömsgenerator, driven av en rem som löper genom golvet. Denna generator var byns strömkälla för belysning ända fram till 1940.

SAGEN

Stockeirkelsagen är en sagteknik som kom först på 1880-talet. Tidigare fanns endast ramsaga. Denna sagbänk är troligen tillverkad i Näs. Under varen och försommaren sagades timmer till plar och bräder. Sagbänken var ursprungligen några meter längre i båda riktningarna. Sagen hade fått ett trallspar som gick längs bakslutningen och svängde in parallellt med sagbänken, så att trall lastade med timmer kunde köras in och sagat virke ut.

Mera om kvarnar och skvaltor i nästa upplaga !

Josefs Lars Larsson

Mjölharens monolog

Och strömmen han brusar, och qvarnarna gå,
Det surrar och rörs i hvar eviga vrå,
Och dammet det hvirflar omkring en,
Här nere stå säckar i hundradetal,
Der oppe de ligga, hur mycket jag mal,
Och vänta att komma i bingen.

Och ute de hålla med vagn och med häst;
Men den ska ha först, som har bjudit till gäst
Per Damström till helgen att komma.
Och nämndemansdrängen han kommer ibland
Och helsar från mor med en flaska i hand,
Och tartor han drar ur sin lomma.

Af säckar jag tullar så mycket jag vill,
I påsar der laggar jag förr lite till;
Ty mest genom arlighet vinnes.
Och vag bryr sig arliga bönder ej om,
Men aldrig en backstuga blifver så tom,
Att der ej en trabesman finnes.

God sad mal jag groft, men den dåliga smätt,
Den samsta som om genom sikten den gått -
Besitta om detta är galet!
Man ater väl icke den hafren ändå,
Men de som begripa, de kunna förstå,
Jag kan gora karna af skalet.

Och ute i dammen en andflock jag har,
Som simmar och dyker och kommer och far
Och solar sig sedan på stranden.
Och snart de sig samla vid dorren ihop
Och skrika för hafre med enhälligt rop
Och trängas att äta ur handen.

Och rättorna lemnar jag städse i fred,
De luffa med mig opp för trappan och ned,
Så roliga, feta och runda.
Och tomtarna traska båd in här och ut,
Men jag pyntar qvarnen, när veckan är slut,
och fruktar ej vad som kan stunda.

När qvällen han kommer, då tänder jag på
Min pärtä och pipa, och qvarnarna gå
All natten, om så är nödvändigt.
Bland påsar och säckar jag slumrar så sott
Och vaknar så trygger, ty tomten har skott
Allt kring mig så snällt och behandligt.

Och metspö jag eger och det som a' bra,
Ty ofta jag bukar ur vikarna dra
En gädda så stor jag kan bära.
Och mororna kunna förtälja derom,
Att pojken, när senast från qvarnen han kom,
En sådan dem kunde förära.

Och jäntorna komma, då mal jag för tack,
och tacka de göra med "o" och med "ack",
Och prisa båd mjölnarn och mjölet.
Och ol kan jag brygga så skummande gixt,
Och aldrig en jänta min mugg har försinatt,
Och de blott få smaka på olet.

Hur viktigt är ändå ej mjölharens kall
När människan födes, strax malas der skall,
Och malas, när hädan hon farit.
Ja, unga och gamla och stort folk och smatt,
Nej, aldrig på jorden en brodbit de fatt,
Om mjölnaren ej hade varit.

SUMMERING

Vattendrivna kvarnar uppfanns i Medelhavsområdet vid tiden för Kristi födelse.

Kvarnarna spreds västerut och norrut och nådde Sverige i slutet av 1100-talet eller början av 1200-talet.

Hjulqvarnar och skvaltkvarnar kom ungefär samtidigt, men skvaltkvarnarna utvecklades snabbast i antal. Ännu i slutet av 1600-talet var omkring 90 % av de svenska kvarnarna skvaltkvarnar.

Lånat av Mjölharens David
från Fristad

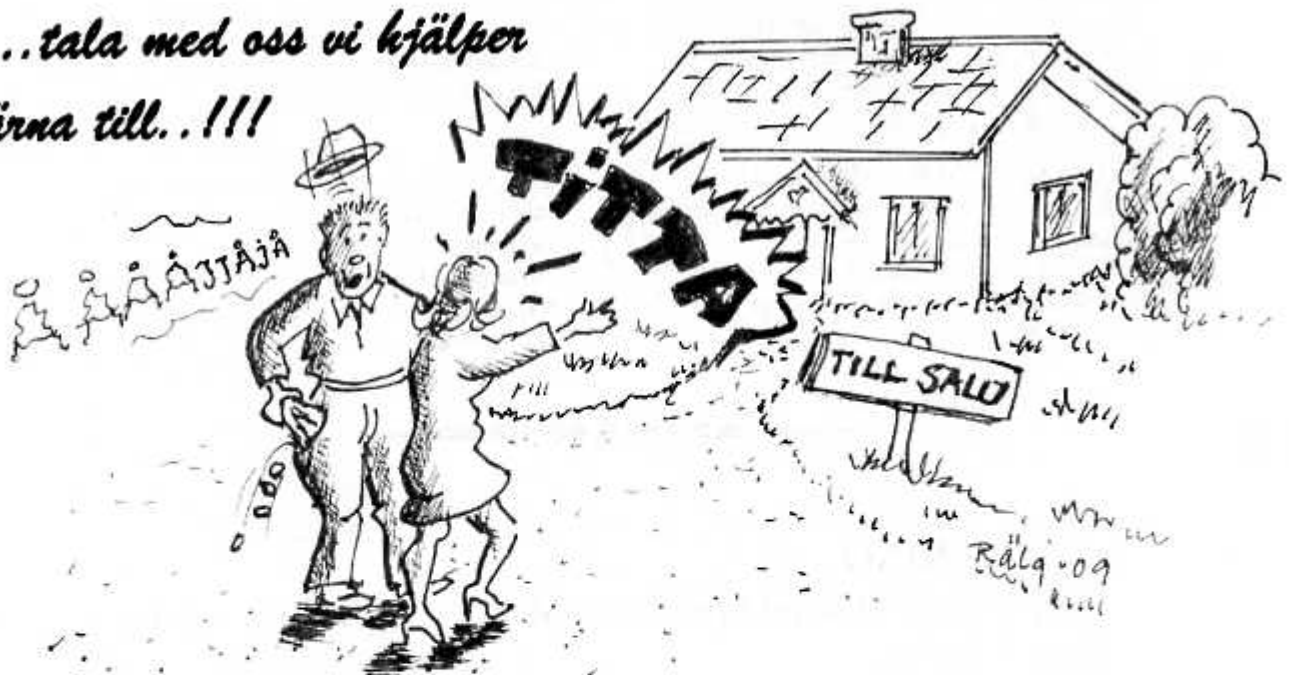
Aldersbetingad Nedsättning av Korttidsminnet. = ANK

Så visar sig symptomen:

Jag bestämde mig för att tvätta bilen. När jag är på väg ut till garaget upptäcker jag posten i hallen. Bäst att kolla posten innan jag tvättar bilen, säger jag till mig själv. Jag lägger bilnycklarna på bordet, kastar reklamen i papperskorgen och ser att den behöver tömmas. Därför lägger jag räkningarna på bordet och bestämmer mig för att tömma papperskorgen först. Eftersom jag går förbi en brevlåda när jag ska till pappersinsamlingen kan jag lika gärna posta svarsblanketten. Men då behöver jag en penna. Mina pennor ligger på skrivbordet i arbetsrummet, så jag går in dit och hittar en flaska juice som jag börjar dricka ifrån. Jag skall börja leta efter pennan, men först måste jag flytta juicen så jag inte råkar spilla på skrivbordet. Juicen håller på att bli varm och bör sättas in i kylen. På väg till köket med juicen får jag syn på en blomvas som står på bänken. Blommorna behöver vatten, så jag ställer ifrån mig juicen på bordet. Då ser jag mina glasögon som jag letat efter hela förmiddagen. Det är bäst att jag lägger dem på mitt skrivbord, men först ska jag vattna blommorna. Jag lägger glasögonen på köksbänken och fyller vattenkannan med vatten. Då får jag plötsligt syn på fjärrkontrollen på TV:n. Någon har lagt den på köksbordet. Ikväll när vi skall se på TV kommer vi att få leta efter kontrollen, men ingen kommer att tänka på att den ligger på köksbordet. Jag bör lägga den där den skall vara, men först ska jag vattna blommorna. Jag håller litet vatten i vasen, men det mesta hamnar på golvet. Jag lägger tillbaka kontrollen på bordet och går att leta en trasa. Så går jag ut i hallen igen för att försöka komma på vad jag hade tänkt göra. Vid dagens slut är bilen fortfarande smutsig, svarsblanketten har inte blivit postad, det står en flaska med varm juice på bänken, blommorna är vissna, jag kan inte hitta någon penna, jag kan inte hitta fjärrkontrollen till TV:n, jag kan inte hitta mina glasögon och jag har ingen aning om var jag lagt bilnycklarna. Jag försöker komma på varför det inte blev något gjort idag. Det är förbluffande för jag vet att jag har varit upptagen hela dagen och jag är helt FÄRDIG. Jag förstår att detta är ett allvarligt problem och jag skall söka hjälp för det, men först skall jag kolla min mail.

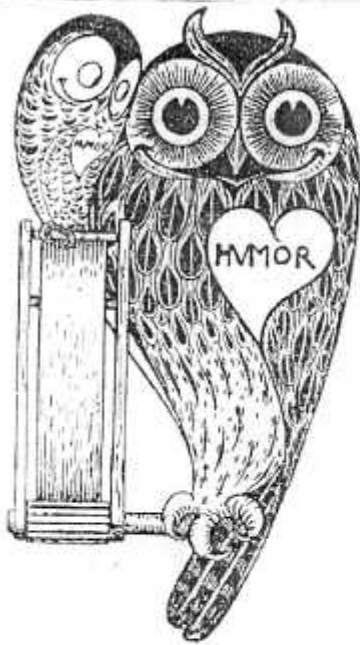
Lånat : Från Floda Hembygdsförening

*....tala med oss vi hjälper
gärna till...!!!*

HANDELSBANKEN VANSBRO

TEL.0281-120 20

STRIX

UTGIFVARE, ALBERT ENGSTRÖM

*Täl intel ondt i världen
men var glad at allt godt.*

ALBERT ENGSTRÖM

Den föräklade och lumpne kolingen önskar alla människor ett godt nytt år.

Kolingen är för närvarande världens finaste karaktär, och under hans något underliga yttre ligger valvilljan och tillåtelseghendet lika såsom egenskaper, de där föro endast att beundra och efterapa. Jag tycker mycket om alla människor, som tycka om kolingen.

Albert Engström.

Tidningen "Strix" en illustrerad skämttidning som grundades 1897 och redigerades av Albert Engström till 1924, när den sammanslogs med "Söndagsnisse" till tidningen "Söndagsnisse-Strix". Här ett vinjett exempel från 1903.

N-E Jons

Från en regnig och blöt sensommar och höst ser vi fram mot vintermånaderna som närmar sig med raska steg och hoppas på en vit vinter med måttliga temperaturer. Och vi hoppas även nu kunna ge Er en läsvärd tidskrift att beskåda under vinterkvällarna. Ni har varit duktiga med att förmedla stoff till kommande "varg", och jag hoppas att jag även fortsättningsvis får material så att vi åter kan distribuera "Nåsvargen".

Jag vill tacka alla som sponsrat med annonser och som bidragit med material och information samt alla läsare en riktigt.....

God Jul och ett Gott Nytt År!

Björn ? Människa? eller måhända en Häxkvast ? I ett träd som står i Fiskbergsslutningen mot Gräsbergsmynnen kan man beskåda denna underliga granformation som man får se efter fåbodstigen till Gräsberget om ögonen är med